

Korelati školskog uspjeha

Dobro vam jutro, dan, večer... sve ovisno o trenutku kad ste odlučili vidjeti što imamo novoga i kako to možete iskoristiti. Broj otvara članak **Marine Đuranović i Irene Klasnić** o povezanosti školskog uspjeha i rizičnih ponašanja srednjoškolaca na internetu. Kolegice su uspjele *nahvatati* skoro dvije tisuće i četrsto učenika prvog i trećeg razreda iz čak osamnaest srednjih škola! Tu je toliko zanimljivih podataka da ne znam što bih izdvojila. Uglavnom, dobivena je negativna korelacija između školskog uspjeha i rizičnih ponašanja: što je uspjeh niži, to je količina rizičnih ponašanja veća. Izuzetak su dvije stvari: kad žele pristupiti stranici za koju su premladi, svi jednako lažu o svojim godinama i svi jednako (znači, bez obzira na svoj školski uspjeh) skidaju filmove, glazbu i programe bez plaćanja naknade. Nije ih se doduše pitalo skidaju li, i podvaljuju li ih pod svoje, lektire, referate i druge zadaće ali možemo pretpostaviti da rade i to. (A radit će i nadalje; sve dok se preko toga olako prelazi! Da nastavim?) E sad, rade li i to svi jednako; bez obzira na školski uspjeh? Ostat će neodgovoreno dok netko opet ne skupi par tisuća srednjoškolaca i to ih priupita.

I članak **Jelene Matić i Iris Marušić** bavi se školskim uspjehom – učenika osmoga razreda. Konkretno, kolegice su istraživale što o sebi kao učenicama misle djeca različitog školskog uspjeha, tj. kakvo im je školsko samopoimanje ali i kakve strategije učenja koriste. Naravno, oni s boljim ocjenama imaju i bolju sliku o sebi i češće koriste tzv. metakognitivne strategije u učenju (ako niste bili na nastavi kad se to učilo, pročitajte u članku što se sve pod time podrazumijeva; ukratko mogu reći samo to da bolje koriste mozak pa onda zato i postižu bolji uspjeh koji im onda, povratno, *bilda* sliku o sebi. I tako u krug; jednostavno. Problem je što (neka) djeca spontano skuže te strategije i primjenjuju ih – premda i ne znaju da postoje i kako se zovu. Dobro, taj dio nije problem. Problem je što ona druga djeca nisu na to nadošla sama, niti smo im mi u tome pomogli a često i ne znamo kako im pomoći. Stručni suradnici mogu držati radionice o uspješnom učenju i razvoju pozitivne slike o sebi ali ako se sve to ne inkorporira u svakodnevnu nastavnu praksu, što je dakle u domeni svakog učitelja, neće biti puno koristi.

I treći ovobrojni članak tiče se školskog uspjeha. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku RH (2013.) oko 20% djece i mladih do 18. godina imaju psi-

hičke smetnje koje su toliko intenzivne da im ometaju svakodnevni život: učenje, ali i odnose s nastavnicima, vršnjacima i roditeljima. Međutim, tek jedno od petoro takve djece dobiva stručnu pomoć. Ovo sve navode **Anita Vulić-Prtorić i Ivana Lončarević** u uvodu svog članka o vezi školskog uspjeha i mentalnog zdravlja. U istraživačkom dijelu možete pročitati kako su objedinile rezultate iz više kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja na učenicima viših razreda osnovnih škola i njihovim nastavnicima da bi utvrdile specifične obrasce povezanosti između školskog uspjeha i simptoma anksioznosti, depresivnosti, agresivnosti, hiperaktivnosti, psihosomatskih simptoma, i dr. Glavni zaključci su: „1) najveća povezanost školskog neuspjeha je sa simptomima depresivnosti i agresivnosti, 2) različiti su obrasci tih povezanosti u uzorcima djevojčica i dječaka – veći broj značajnih povezanosti je u uzorcima djevojčica, 3) nastavnici i učenici različito procjenjuju učestalost internaliziranih i eksternaliziranih simptoma kod učenika ali se slažu u procjeni međusobnog utjecaja tih simptoma i školskog uspjeha, 4) interpretacije dobivenih nalaza mogu poslužiti kao smjernice u izradi interventnih programa, ali i općenito boljeg razumijevanja učenika u školi - kako se osjećaju, što doživljavaju i što misle da treba mijenjati“. Vrijedi pročitati svaku riječ. A bilo bi zanimljivo istražiti i kako se učitelji osjećaju, što doživljavaju i što misle da treba mijenjati. Ili ne bi.

Goran Lapat, Siniša Opić i Milan Matijević zagrizli su tek u jedan dio te misterije. Pitali su više od 400 učitelja, nastavnika, stručnih suradnika i ravnatelja osnovnih i srednjih škola kontinentalnog dijela RH što misle o potrebi revidiranja nastavnog programa i načina ocjenjivanja te o potrebi primjene suvremenih nastavnih strategija, posebno o potrebi primjene suvremenih medija u nastavi. (Pitali su oni njih još koješta ali o tome ćete čitati negdje drugdje.) Uglavnom, nastavnici strukovnih predmeta u srednjoj školi te stručni suradnici i ravnatelji osnovnih i srednjih škola sve su ove promjene procijenili važnijim nego što to misle učitelji razredne i predmetne nastave te nastavnici općeobrazovnih predmeta u srednjoj školi. To se moglo i očekivati: nastavnici strukovnih predmeta u strukovnim školama i prije su bili nezadovoljni nastavnim programima (tko li im ih slaže?) a stručni suradnici i ravnatelji se već po svojoj ulozi moraju zalagati za promjene koje mirišu na nešto novo i suvremeno. Istraživanje na kojem se temelji ovaj članak dio je projekta Nastava i škola za net-generacije: unutarnja reforma nastave u osnovnoj i srednjoj školi financiran od Hrvatske zaklade za znanost (2014.-2017.).

Jelena Alić, Vilko Petrić i Marko Badrić istražili su, kvalitativno i kvantitativno, sadržaje trenutno važećeg nastavnog plana i programa za obveznu nastavu tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnom školstvu i usporedili te rezultate s dosadašnjim znanstvenim spoznajama kineziološke edukacije. Ispostavilo se kako u

nastavnom programu predmeta u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi nedostaju sadržaji iz kategorije zdravlja i fitnesa, plivanja, aktivnosti u prirodi i zimskih sportova. Pa ih treba uvrstiti kako bi nastava tjelesne i zdravstvene kulture u potpunosti mogla biti u funkciji zdravlja i pridonijeti stvaranju tjelesno aktivnog čovjeka. (Sreća da postoje i drugi nastavni predmeti, školske i izvanškolske slobodne i druge aktivnosti u okviru kojih djeca borave u prirodi, plivaju i sanjkaju se.)

A u nastavi hrvatskoga jezika mogu i dramiti☺. **Zrinka Vukojević** intervjuirala je učitelje da bi dobila uvid u njihovo iskustvo primjene dramskih postupaka. Uglavnom, učitelji imaju pozitivno mišljenje o primjeni dramskih postupaka u nastavi hrvatskoga jezika i ukazuju da za to ne postoje nikakve prepreke u njihovoj učestalijoj primjeni – osim njihove nedostatne osposobljenosti za to.

Ako radite s djecom, možda se ponekad pitate kako bi to bilo raditi s odraslima? Njima je lakše objasniti, više slušaju, ne prave nered... Moje je iskustvo: koga god staviš u školsku klupu, ponaša se kao učenik☺. Pri čemu je one mlađe ipak lakše dovesti u red. Ne vjerujete? Evo priče. Na jednom ispitu u okviru doktorskog (!) studija, kandidat, pedesetih godina, uhvaćen je u prepisivanju. Umjesto da se ispriča i podvijenoga repa išulja iz učionice, on je agresivno krenuo s pričom tipa *znate li vi tko sam ja* i što vam sve mogu napraviti! I došao je s odvjjetnikom. Koji je mrtavhladan (i ostao pritom živ) upitao profesora: *A jeste li vi njemu jasno rekli da ne smije prepisivati?* – Profesor je mirno rekao da može pozvati svjedoke (valjda djecu iz prvog razreda osnovne koja to tamo nauče) pa su ovi otišli. I nisu se vratili. Moguće da je odvjjetnik odustao od svoje profesije; zbilja treba imati želudac za izgovoriti takve besmislice u *korist klijenta*.

Dakle, nakon Lisabonske strategije iz 2000. godine, koja je polazeći od društva znanja (i tu imam raznih asocijacija no, nastavim li se povoditi za njima, uvodnik će biti opširniji od članaka koje najavljuje), izravno povezala obrazovanje s gospodarskim rastom Europe, počinje se povećavati značaj obrazovanja odraslih i potreba educiranja nastavnika (i) u području andragoških kompetencija. **Marjeta Mašić** je analizirala neke od važnijih dokumenata europske i nacionalne obrazovne politike u ovome području i zaključila kako se pod utjecajem promjene strateških ciljeva na europskoj razini mijenjaju i ciljevi hrvatske obrazovne politike no da postoji značajan raskorak između zakona, obrazovne politike i njihove implementacije. (Ima li uopće neko područje na kojem nema raskoraka između zakona, politike i primjene zakona?) Usput, i ovaj je rad, kao i dva u prošleme broju, proistekao s prve Doktorske konferencije za studente poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti, DOKON koja je održana u svibnju prošle godine u Rijeci, u organizaciji Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

U prošleme sam broju, uz najavu prikaza knjige **Dževdeta Hadžiselimovića** o fenomenu klimatskih promjena (koju još uvijek možete besplatno preuzeti sa stranice Hrvatskog psihološkog društva: <http://www.psihologija.hr/zupanijska-društva-psihologa/dp-istra/clanak/klima-se-mijenja,-a-mi-nova-knjiga-dzevdeta-hadzi-selimovica.html>) napisala Dževdeta (*brata Đele*) Hadžiselimovića. U ovome broju ispravljam krivi navod (Dževdet i Đelo jesu rođaci ali nisu braća) i ispričavam se što poluinformaciju nisam provjerila (valjda mi se previše svidjela©).

Međutim, navode naših recenzenata kako je članak *Multimedijsko učenje i vrednovanje matematičkih panoa na primjeru GeoGebre* što sam im ga poslala na recenziju već objavljen u i u *Medijskim istraživanjima*, Vol. 21, br 2, od veljače 2016, str. 125-153) i u *Medijskim dijalozima* (Podgorica), Vol 9, br 23, str. 439-464, također u veljači ove godine, te da još k tome, sadrži i dijelove koji su plagirani, odmah sam provjerila. Nažalost, to je točno. Naravno, reagirali su urednici oba časopisa: dr. sc. Nada Zgrabljic Rotar i dr. sc. Mimo Drašković. Cijelo priopćenje uredništva *Medijskih istraživanja* možete pročitati na http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=237823; prenosimo zadnji odlomak: „Iako nismo imali mogućnost spriječiti dvostruko objavljivanje ovoga rada, uredništvo časopisa *Medijska istraživanja/Media Research* se ovim ispričava svojim čitateljima, autorima i kolegama i obavještava da smo poduzeli sve potrebne mjere da se objavljeni članak porekne prema etičkim načelima znanstvene prakse, a svaka daljnja suradnja s autorima članka je prekinuta.” Zatvorena su im i vrata *Napretka*.

Nadam se da nitko neće reći nešto tipa *Joooj, pa to je pretjerivanje..., Pa imali ste sreće što ga i vi niste objavili...* Pa što sve drugi rade i sl. sr. To neću ni komentirati. Za sve koji ne znaju ili se prave da ne znaju: tuđi tekstovi se ne smiju prepisivati; smiju se citirati uz točno navođenje izvora; isti članak ne smije se slati u drugi časopis prije nego što ga odbiju u prvom. Za slučaj da netko ipak pošalje isti članak u dva ili čak više časopisa, čim iz jednoga dobije obavijest o prihvaćanju, **mora** ga povući iz ostalih. Ili mu slijedi *noćna mora*.

Dubravka Miljković